



Vijeće
Europske unije

Bruxelles, 28. svibnja 2021.
(OR. en)

Međuinstitucijski predmet:
2018/0152/A(COD)

5950/1/21
REV 1 ADD 1

VISA 25
FRONT 40
MIGR 25
IXIM 37
SIRIS 13
COMIX 70
CODEC 154
PARLNAT 119

OBRAZLOŽENJE VIJEĆA

Predmet: Stajalište Vijeća u prvom čitanju s ciljem donošenja UREDBE
EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA o izmjeni uredaba (EZ)
br. 767/2008, (EZ) br. 810/2009, (EU) 2016/399, (EU) 2017/2226,
(EU) 2018/1240, (EU) 2018/1860, (EU) 2018/1861, (EU) 2019/817 i
(EU) 2019/1896 Europskog parlamenta i Vijeća te o stavljanju izvan snage
odluka Vijeća 2004/512/EZ i 2008/633/PUP u svrhu reforme viznog
informacijskog sustava
– obrazloženje Vijeća
– Vijeće donijelo 27. svibnja 2021.

I. UVOD

1. Nakon temeljite evaluacije VIS-a Komisija je 16. svibnja 2018. podnijela zakonodavni prijedlog o izmjeni Uredbe o VIS-u¹ (dalje u tekstu „Uredba o izmjeni VIS-a”).
2. Na sastanku 19. prosinca 2018. Odbor stalnih predstavnika donio je mandat za početak pregovora s Europskim parlamentom².
3. Europski gospodarski i socijalni odbor donio je mišljenje 19. rujna 2018.³
4. Europski nadzornik za zaštitu podataka svoje je mišljenje dao 12. prosinca 2018.⁴
5. Na zahtjev Europskog parlamenta Agencija Europske unije za temeljna prava dostavila je mišljenje 30. kolovoza 2018.⁵
6. Europski parlament donio je 13. ožujka 2019. svoje stajalište u prvom čitanju⁶.
7. Vijeće i Europski parlament započeli su pregovore u listopadu 2019. radi postizanja dogovora u fazi stajališta Vijeća u prvom čitanju („rani dogovor u drugom čitanju”).
8. Tijekom pregovora postalo je jasno da u prijedlogu Komisije nedostaju određene odredbe, takozvane posljedične izmjene VIS-a. To su izmjene pravnih akata o informacijskim sustavima i bazama podataka EU-a koje su posljedica automatiziranog postavljanja upita tim drugim sustavima koje provodi VIS. Komisija je za ETIAS predložila slične posljedične izmjene⁷.

¹ Dok. 8853/18.

² Dok. 15726/18.

³ EGSO 2018/03954, SL C 440, 6.12.2018., str. 154–157.

⁴ Sažetak mišljenja Europskog nadzornika za zaštitu podataka o prijedlogu za novu Uredbu o viznom informacijskom sustavu, SL C 50, 8.2.2019., str. 4–8.

⁵ Mišljenje Agencije za temeljna prava – 2/2018.

<https://fra.europa.eu/en/publication/2018/revised-visa-information-system-and-its-fundamental-rights-implications>

⁶ T8 – 0174/2019, 7401/19.

⁷ Vidjeti COM(2019) 3 final i COM(2019) 4 final.

9. Zbog promjenjive geometrije sudjelovanja država članica u politikama EU-a u području slobode, sigurnosti i pravde, u Uredbu o izmjeni VIS-a bilo je pravno moguće uključiti samo jedan skup posljedičnih izmjena koje se odnose na izmjene pravnih instrumenata u području schengenske pravne stečevine u vezi s vanjskim granicama (što je predmet ovog obrazloženja Vijeća), dok su se druge odredbe koje ne pripadaju toj pravnoj stečevini morale uvrstiti u zaseban pravni instrument.
10. Odbor stalnih predstavnika 17. lipnja 2020. izmijenio je mandat Vijeća kako bi se uključile „posljedične izmjene VIS-a”⁸. Nakon što je već donio svoje stajalište u prvom čitanju, pregovarački tim Europskog parlamenta naveo je da će zauzeti svoje stajalište o tom novom skupu odredaba tijekom međuinstitucijskih pregovora.
11. Nakon šest političkih trijaloga i brojnih tehničkih sastanaka pregovori su uspješno zaključeni 8. prosinca 2020., a Europski parlament i Vijeće postigli su kompromis o tekstu dviju uredaba:
- Uredbe o izmjeni uredaba (EZ) br. 767/2008, (EZ) br. 810/2009, (EU) 2016/399, (EU) 2017/2226, (EU) 2018/1240, (EU) 2018/1860, (EU) 2018/1861, (EU) 2019/817 i (EU) 2019/1896 Europskog parlamenta i Vijeća te o stavljanju izvan snage odluka Vijeća 2004/512/EZ i 2008/633/PUP u svrhu reforme viznog informacijskog sustava (Uredba o izmjeni VIS-a, predmet ovog obrazloženja Vijeća) i
 - Uredbe o izmjeni uredaba (EU) 603/2013, 2016/794, 2018/1862, 2019/816 i 2019/818 u pogledu utvrđivanja uvjeta za pristup drugim informacijskim sustavima EU-a za potrebe VIS-a.
12. Odbor stalnih predstavnika 22. siječnja 2021. proveo je analizu konačnog kompromisnog teksta s ciljem postizanja dogovora.

⁸ Dok. 8787/20.

13. Odbor za građanske slobode, pravosuđe i unutarnje poslove (Odbor LIBE) Europskog parlamenta 27. siječnja 2021. potvrdio je politički dogovor te je predsjednik Odbora LIBE 1. veljače poslao pismo predsjedniku Odbora stalnih predstavnika u kojem potvrđuje da će Parlament, ako Vijeće odobri te dvije uredbe u prvom čitanju, nakon pravno-jezične redakture odobriti stajalište Vijeća u drugom čitanju.
14. Odbor stalnih predstavnika 3. veljače 2021. potvrdio je politički dogovor o kompromisnom tekstu uredaba.
15. Danska ne sudjeluje u donošenju Uredbe o izmjeni VIS-a te ona za nju nije obvezujuća niti se na nju primjenjuje. S obzirom na to da navedena uredba predstavlja daljnji razvoj schengenske pravne stečevine, Danska će u roku od šest mjeseci nakon što Vijeće donese odluku o toj uredbi odlučiti hoće li je provesti u svojem nacionalnom pravu.
16. Irska ne sudjeluje u donošenju Uredbe o izmjeni VIS-a te ona za nju nije obvezujuća niti se na nju primjenjuje jer ona predstavlja razvoj odredaba schengenske pravne stečevine u kojima Irska ne sudjeluje.
17. U pogledu Islanda, Norveške, Švicarske i Lihtenštajna, Uredba o izmjeni VIS-a predstavlja razvoj odredaba schengenske pravne stečevine.
18. U pogledu Cipra, Bugarske, Rumunjske i Hrvatske, odredbe Uredbe o izmjeni VIS-a predstavljaju odredbe koje se temelje na schengenskoj pravnoj stečevini ili su na drugi način s njome povezane u smislu odgovarajućih akata o pristupanju.

II. CILJ

19. VIS, uspostavljen Odlukom Vijeća 2004/512/EZ (Odluka o VIS-u) i Uredbom (EZ) br. 767/2008, informacijski je sustav EU-a za olakšavanje postupka izdavanja viza za kratkotrajni boravak („schengenskih” viza) i pomoć tijelima nadležnima za vize, granice, azil i migracije u provjeri državljana trećih zemalja kojima je za putovanje u schengensko područje potrebna viza. VIS povezuje konzulate država članica diljem svijeta i sve njihove granične prijelaze na vanjskim granicama.
20. Uredba o izmjeni VIS-a usmjerena je na daljnji razvoj VIS-a kako bi se bolje odgovorilo na nove izazove u viznoj, graničnoj i sigurnosnoj politici. Posebno je usmjerena na olakšavanje postupka podnošenja zahtjeva za vizu, jačanje provjera podobnosti koje se provode prije donošenja odluke o vizama za kratkotrajni ili dugotrajni boravak i boravišnim dozvolama, kao i provjera identiteta na graničnim prijelazima na vanjskim granicama i unutar državnog područja država članica te unapređenje unutarnje sigurnosti schengenskog područja olakšavanjem razmjene informacija među državama članicama o državljanima trećih zemalja koji su nositelji viza za dugotrajni boravak i boravišnih dozvola.

III. ANALIZA STAJALIŠTA VIJEĆA U PRVOM ČITANJU

A. Općenito

21. Europski parlament i Vijeće vodili su pregovore s ciljem postizanja dogovora na temelju stajališta Vijeća u prvom čitanju koje bi Parlament u drugom čitanju mogao prihvatiti kao takvo. Tekst stajališta Vijeća u prvom čitanju o Uredbi o izmjeni VIS-a u potpunosti odražava kompromis koji su postigla dva suzakonodavca uz pomoć Europske komisije.

B. Ključna pitanja

Konsolidacija pravila povezanih s VIS-om

22. Na temelju stajališta Vijeća u prvom čitanju stavljaju se izvan snage Odluka Vijeća 2004/512/EZ o uspostavi viznog informacijskog sustava (VIS) i Odluka Vijeća 2008/633/PUP o pristupu VIS-u za potrebe izvršavanja zakonodavstva.
23. Na taj se način konsolidiraju sva pravila o uspostavi i upotrebi VIS-a.

Područje primjene VIS-a

24. Stajalištem Vijeća u prvom čitanju podupire se prijedlog Komisije o uključivanju u revidirani VIS, uz vize za kratkotrajni boravak, viza za dugotrajni boravak i boravišnih dozvola, kojima se, iako su uglavnom uređene nacionalnim propisima, omogućuje slobodno kretanje unutar schengenskog područja.
25. Zahvaljujući tom proširenju područja primjene VIS-a, tijela država članica, koja nisu tijelo nadležno za izdavanje, moći će provjeriti taj dokument i njegova nositelja na granicama ili unutar državnog područja država članica. Time će se riješiti problem značajne informacijske praznine u području granica i sigurnosti te omogućiti da sustav bolje odgovori na razvoj sigurnosne situacije i migracijske izazove, čime će se optimizirati upravljanje vanjskim granicama EU-a.

Provjere podobnosti

26. Stajalište Vijeća u prvom čitanju temelji se na ideji iz prijedloga Komisije da se tijelima nadležnima za vize omogući obavljanje automatiziranih provjera u drugim bazama podataka s pomoću okvira interoperabilnosti. Njime se, međutim, ta ideja dodatno proširuje te se razlikuju pravila i postupci za postavljanje upita bazama povjerljivih podataka od upita bazama podataka koji nisu povjerljivi.

27. Prema trenutačnim pravilima konzulati su samo dužni provjeriti putnike koji su obvezni posjedovati vizu u Schengenskom informacijskom sustavu (SIS) kako bi utvrdili primjenjuje li se na podnositelja zahtjeva za vizu za kratkotrajni boravak zabrana ulaska. Na temelju stajališta Vijeća u prvom čitanju svi zahtjevi zabilježeni u VIS-u, bilo da se radi o zahtjevima za vizu za kratkotrajni boravak ili vizu za dugotrajni boravak ili boravišnu dozvolu, automatski će se provjeravati u drugim informacijskim sustavima EU-a za sigurnost i migracije. Tom obveznom unakrsnom provjerom otkrit će se podnositelji zahtjeva koji se služe višestrukim identitetima i identificirati sve osobe koje predstavljaju rizik u pogledu sigurnosti ili neusklađenosti s migracijskim pravilima, ovisno o slučaju.
28. Osim baza podataka koje se odnose na granice i SIS-a, baze podataka kojima VIS postavlja upit uključuju sustav ECRIS-TCN i Interpolovu bazu podataka TDAWN (pod uvjetom da se unositelju Interpolova upozorenja ne otkriju nikakve informacije), kao i upite u SIS-u u vezi s upozorenjima o vraćanju u SIS-u, koji prvotno nisu bili uključeni u stajalište Europskog parlamenta u prvom čitanju, ali ih je Parlament naposljetku prihvatio. Kad je riječ o sustavu ECRIS-TCN, stajalištem Vijeća u prvom čitanju upiti se ograničavaju na osuđujuće presude za teška kaznena djela i terorizam. Ono uključuje i vremensko ograničenje osuđujućih presuda koje će se uzeti u obzir: osuđujuće presude u prethodnih 25 godina u slučaju kaznenih djela terorizma i 15 godina u slučaju osuđujućih presuda za teška kaznena djela. Vremenska ograničenja (koja je Europski parlament zatražio kao kompromis za prihvaćanje postavljanja upita sustavu ECRIS-TCN) uključena su kako bi postojao jednak „vremenski koridor” za pogotke u VIS-u u vezi s osuđujućim presudama u nacionalnoj kaznenoj evidenciji čije trajanje nije usklađeno na razini EU-a.
29. Kad je riječ o tijelima zaduženima za provjeru osjetljivih pogodaka, umjesto „jedinstvene kontaktne točke” koju je prvotno zagovarao Europski parlament, stajalištem Vijeća u prvom čitanju uvodi se koncept „tijela imenovanih za VIS”. „Imenovanjem” tog tijela (za razliku od „uspostave”) države članice zadržavaju određena diskrecijska prava: mogu imenovati više od jednog tijela, uključujući urede SIRENE, pod uvjetom da oni dobiju dostatne dodatne resurse za obavljanje tih novih zadaća.
30. Stajalište Vijeća u prvom čitanju uključuje posebna pravila za pogotke na ETIAS-ovu popisu za praćenje, koja će, s obzirom na njihovu osjetljivost, provjeriti nacionalne jedinice ETIAS-a.

Posljedične izmjene

31. Kako je objašnjeno u prethodnim točkama od 8. do 10., tijekom pregovora postalo je jasno da u prijedlogu Komisije nedostaju određene odredbe. Kako bi se u potpunosti uspostavili automatizirani upiti VIS-a, trebalo bi izmijeniti pravne akte o informacijskim sustavima i bazama podataka EU-a kojima VIS postavlja upit, što uključuje automatiziranu obradu osobnih podataka. Trebalo je uzeti u obzir i novi zakonodavni okvir za interoperabilnost, koji se promijenio od podnošenja prijedloga o VIS-u u svibnju 2018. Komisija je za ETIAS predložila slične posljedične izmjene⁹.
32. Stajalištem Vijeća u prvom čitanju ta se praznina popunjava i uključuju se tehničke izmjene sljedećih dvaju skupova pravnih akata:
- a) uredbe o schengenskim granicama: o VIS-u¹⁰, o EES-u¹¹, o ETIAS-u¹², o upotrebi SIS-a u području vraćanja¹³, o SIS-u u području granične kontrole¹⁴ i o interoperabilnosti u području granica¹⁵ te

⁹ Vidjeti COM(2019) 3 final i COM(2019) 4 final.

¹⁰ Uredba (EZ) br. 767/2008 Europskog parlamenta i Vijeća od 9. srpnja 2008. o viznom informacijskom sustavu (VIS) i razmjeni podataka među državama članicama o vizama za kratkotrajni boravak (Uredba o VIS-u), SL L 218, 13.8.2008., str. 60–81.

¹¹ Uredba (EU) 2017/2226 Europskog parlamenta i Vijeća od 30. studenoga 2017. o uspostavi sustava ulaska/izlaska (EES) za registraciju podataka o ulasku i izlasku te podataka o odbijanju ulaska za državljane trećih zemalja koji prelaze vanjske granice država članica i određivanju uvjeta za pristup EES-u za potrebe izvršavanja zakonodavstva te o izmjeni Konvencije o provedbi Schengenskog sporazuma i uredbi (EZ) br. 767/2008 i (EU) br. 1077/2011, SL L 327, 9.12.2017., str. 20–82.

¹² Uredba (EU) 2018/1240 Europskog parlamenta i Vijeća od 12. rujna 2018. o uspostavi europskog sustava za informacije o putovanjima i odobravanje putovanja (ETIAS) i izmjeni uredbi (EU) br. 1077/2011, (EU) br. 515/2014, (EU) 2016/399, (EU) 2016/1624 i (EU) 2017/2226, SL L 236, 19.9.2018., str. 1–71.

¹³ Uredba (EU) 2018/1860 Europskog parlamenta i Vijeća od 28. studenoga 2018. o upotrebi Schengenskog informacijskog sustava za vraćanje državljana trećih zemalja s nezakonitim boravkom, SL L 312, 7.12.2018., str. 1–13.

¹⁴ Uredba (EU) 2018/1861 Europskog parlamenta i Vijeća od 28. studenoga 2018. o uspostavi, radu i upotrebi Schengenskog informacijskog sustava (SIS) u području granične kontrole i o izmjeni Konvencije o provedbi Schengenskog sporazuma te o izmjeni i stavljanju izvan snage Uredbe (EZ) br. 1987/2006, SL L 312, 7.12.2018., str. 14–55.

¹⁵ Uredba (EU) 2019/817 Europskog parlamenta i Vijeća od 20. svibnja 2019. o uspostavi okvira za interoperabilnost informacijskih sustava EU-a u području granica i viza i izmjeni uredbi (EZ) br. 767/2008, (EU) 2016/399, (EU) 2017/2226, (EU) 2018/1240, (EU) 2018/1726 i (EU) 2018/1861 Europskog parlamenta i Vijeća te odluka Vijeća 2004/512/EZ i 2008/633/PUP, SL L 135, 22.5.2019., str. 27–84.

- b) „tekstovi koji se ne odnose na Schengen i tekstovi o schengenskoj policijskoj suradnji”: o Eurodacu¹⁶, Uredba o Europolu¹⁷, o SIS-u u području policijske suradnje¹⁸, o sustavu ECRIS-TCN¹⁹ i o interoperabilnosti u području policijske suradnje²⁰.

Zbog promjenjive geometrije sudjelovanja država članica u politikama EU-a u području slobode, sigurnosti i pravde, drugi skup posljedičnih izmjena uvršten je u zaseban pravni instrument, koji bi ipak neometano funkcionirao s Uredbom o VIS-u kako bi se omogućili sveobuhvatan rad i upotreba sustava.

Biometrijski podaci

33. Kad je riječ o biometrijskim podacima, stajalište Vijeća u prvom čitanju rezultat je intenzivnih pregovora s Europskim parlamentom. Postignutim kompromisom zadržavaju se ključni elementi prijedloga Komisije i dodaju određene zaštitne mjere koje je predložio Europski parlament:

-
- ¹⁶ Uredba (EU) br. 603/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 26. lipnja 2013. o uspostavi sustava „Eurodac” za usporedbu otisaka prstiju za učinkovitu primjenu Uredbe (EU) br. 604/2013 o utvrđivanju kriterija i mehanizama za određivanje države članice odgovorne za razmatranje zahtjeva za međunarodnu zaštitu koji je u jednoj od država članica podnio državljani treće zemlje ili osoba bez državljanstva i o zahtjevima za usporedbu s podacima iz Eurodaca od strane tijela kaznenog proгона država članica i Europolu u svrhu kaznenog proгона te o izmjeni Uredbe (EU) br. 1077/2011 o osnivanju Europske agencije za operativno upravljanje opsežnim informacijskim sustavima u području slobode, sigurnosti i pravde, SL L 180, 29.6.2013., str. 1–30.
- ¹⁷ Uredba (EU) 2016/794 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. svibnja 2016. o Agenciji Europske unije za suradnju tijela za izvršavanje zakonodavstva (Europol) te zamjeni i stavljanju izvan snage odluka Vijeća 2009/371/PUP, 2009/934/PUP, 2009/935/PUP, 2009/936/PUP i 2009/968/PUP, SL L 135, 24.5.2016., str. 53–114.
- ¹⁸ Uredba (EU) 2018/1862 Europskog parlamenta i Vijeća od 28. studenoga 2018. o uspostavi, radu i upotrebi Schengenskog informacijskog sustava (SIS) u području policijske suradnje i pravosudne suradnje u kaznenim stvarima, izmjeni i stavljanju izvan snage Odluke Vijeća 2007/533/PUP i stavljanju izvan snage Uredbe (EZ) br. 1986/2006 Europskog parlamenta i Vijeća i Odluke Komisije 2010/261/EU, SL L 312, 7.12.2018., str. 56–106.
- ¹⁹ Uredba (EU) 2019/816 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. travnja 2019. o uspostavi centraliziranog sustava za utvrđivanje država članica koje imaju podatke o osuđujućim presudama protiv državljana trećih zemalja i osoba bez državljanstva (sustav ECRIS-TCN) za dopunu Europskog informacijskog sustava kaznene evidencije te o izmjeni Uredbe (EU) 2018/1726, SL L 135, 22.5.2019., str. 1–26.
- ²⁰ Uredba (EU) 2019/818 Europskog parlamenta i vijeća od 20. svibnja 2019. o uspostavi okvira za interoperabilnost informacijskih sustava EU-a u području policijske i pravosudne suradnje, azila i migracija i izmjeni uredaba (EU) 2018/1726, (EU) 2018/1862 i (EU) 2019/816, SL L 135, 22.5.2019., str. 85–135.

- minimalna dob za uzimanje otisaka prstiju u postupku izdavanja viza za kratkotrajni boravak snižava se s 12 na šest godina; slično tomu, u VIS se ne pohranjuju otisci prstiju djece mlađe od šest godina za vize za dugotrajni boravak i boravišne dozvole; prikupljanje otisaka prstiju djece podliježe strožim zaštitnim mjerama i ograničenju svrha u koje se takvi podaci mogu upotrebljavati na situacije u kojima je to u najboljem interesu djeteta, posebno ograničavanjem razdoblja pohrane podataka,
- s obzirom na pogoršanje kvalitete otisaka prstiju starijih osoba, gornja dobna granica za uzimanje otisaka prstiju za vize za kratkotrajni boravak utvrđena je na 75 godina,
- prikaz lica snimljen uživo postat će temeljno pravilo u postupku izdavanja viza (uključujući za djecu mlađu od šest godina, kako bi se doprinijelo borbi protiv trgovanja djecom). Osim toga, države članice mogu za svaki zahtjev zatražiti fotografiju u papirnatom obliku. Skenirani primjerak fotografije u papirnatom obliku unijet će se u VIS samo u iznimnim slučajevima kada nije potreban prikaz lica snimljen uživo (čelnici država ili vlada, članovi kraljevskih obitelji itd.), ali se neće upotrebljavati za biometrijsko uspoređivanje. U sustavu će se činjenica da je prikaz lica snimljen uživo pri podnošenju zahtjeva označiti zastavicom; u iznimnim slučajevima izvršit će se ekstrakcija prikaza lica iz čipa elektroničke strojno čitljive putne isprave (eMRTD),
- biometrijski podaci kopiraju se za zahtjeve za vizu podnesene u roku od 59 mjeseci od prethodnog zahtjeva za vizu, u skladu s trenutačnom praksom,
- biometrijski podaci djece mogu se provjeravati na državnom području država članica,
- tijelima za izvršavanje zakonodavstva omogućit će se pristup biometrijskim podacima djece u dobi od 14 umjesto 18 godina, kako je prvotno zagovarao Europski parlament. Pristup podacima djece mlađe od te dobi uvijek će biti moguć kako bi ih se zaštitilo ako su ta djeca žrtve,
- biometrijski podaci djece mlađe od 12 godina izbrisat će se nakon izlaska iz schengenskog područja i isteka vize (dodana je automatska obavijest VIS-u iz EES-a kako bi se omogućilo brisanje podataka),
- tijela nadležna za azil imat će pristup otiscima prstiju djece bez osobnih isprava.

34. Stajalištem Vijeća u prvom čitanju obuhvaćena su i na prava pristupa graničnih tijela i tijela nadležnih za obavljanje provjera unutar državnog područja, pristup tijela nadležnih za azil podacima iz VIS-a za vize za kratkotrajni i dugotrajni boravak te boravišne dozvole, kao i na članke o identifikaciji. Kad je riječ o pretraživanju s pomoću prikaza lica, opće je načelo da je ta vrsta pretraživanja na isti način uređena za vize za kratkotrajni boravak, vize za dugotrajni boravak i boravišne dozvole. U stajalištu Vijeća prihvaćeno je i načelo pretraživanja s pomoću prikaza lica u svrhu identifikacije (kao pomoćno pretraživanje, a ne kao jedini kriterij pretraživanja), kao i upotreba prikaza lica u kontekstu azila (pod istim uvjetima).
35. Stajalištem Vijeća u prvom čitanju prava pristupa VIS-u ograničena su na ono što je strogo potrebno. Na primjer, ograničen je pristup tijela za izvršavanje zakonodavstva podacima o djeci i pristup podacima o nositeljima boravišnih dozvola zabilježenima u VIS-u u razdoblju od deset ili više godina bez prekida.

Posebni pokazatelji rizika

36. Osim automatiziranih upita u druge baze podataka, obrada viza imat će koristi od posebnih pokazatelja rizika. Stajalište Vijeća u prvom čitanju u skladu je sa stajalištem Europskog parlamenta da bi se ti pokazatelji, koji upućuju na rizike povezane sa sigurnošću ili s nezakonitom imigracijom ili velike rizike od epidemije, trebali primjenjivati kao algoritam kojim se omogućuje izrada profila.
37. Ti će pokazatelji sadržavati pravila o analizi podataka, kao i posebne vrijednosti koje će dostaviti države članice i statistiku proizašlu iz drugih relevantnih baza podataka u području upravljanja granicama i sigurnosti. Time bi se poboljšale procjene rizika i omogućila primjena metode analize podataka. Pokazatelji rizika ne bi sadržavali osobne podatke, a temeljili bi se na statistici i informacijama koje države članice dostavljaju o prijetnjama, neuobičajenim stopama odbijanja ili prekoračenja trajanja dopuštenog boravka određenih kategorija državljana trećih zemalja te o rizicima za javno zdravlje.
38. Stajalištem Vijeća u prvom čitanju odredbe o posebnim pokazateljima rizika iz Zakonika o vizama premještaju se u Uredbu o VIS-u i predlaže se upravljačka struktura koja je potpuno usklađena s onom za ETIAS-ova pravila o provjerama.

Pristup tijela za izvršavanje zakonodavstva podacima iz VIS-a

39. Stajalištem Vijeća u prvom čitanju stavlja se izvan snage Odluka Vijeća 2008/633/PUP o pristupu tijela za izvršavanje zakonodavstva podacima iz VIS-a te se to pitanje uređuje Uredbom o VIS-u.
40. Dodatni je cilj te uredbe omogućiti nacionalnim tijelima za izvršavanje zakonodavstva i Europolu da pristupe podacima iz VIS-a pod strogim uvjetima i u svrhu izvršavanja zakonodavstva. U skladu sa stajalištem Vijeća u prvom čitanju, imenovana tijela i Europol imat će strukturirani pristup VIS-u, među ostalim vizama za dugotrajni boravak i boravišnim dozvolama, radi sprečavanja, otkrivanja ili istrage kaznenih djela terorizma ili drugih teških kaznenih djela, pod posebnim uvjetima i u skladu s pravilima EU-a o zaštiti podataka i drugim zaštitnim mjerama u VIS-u.
41. U skladu s novom generacijom informacijskih sustava EU-a, stajalište Vijeća u prvom čitanju kao uvjet za pristup VIS-u ne uključuje prethodno pretraživanje u sustavu za automatsku identifikaciju otisaka prstiju na temelju Odluke 2008/615/PUP (Prümska odluka), a to je bilo obuhvaćeno stajalištem Europskog parlamenta u prvom čitanju.

Doprinos politici vraćanja EU-a

42. U skladu sa stajalištem Vijeća u prvom čitanju VIS će doprinijeti povećanju učinkovitosti politike vraćanja EU-a: preslike putnih isprava podnositelja zahtjeva unijet će se u VIS, a tom će se mjerom olakšati identifikacija i ponovni prihvrat osoba koje podliježu postupku vraćanja i koje kod sebe nemaju putne isprave. Osim toga, Frontex, a posebno Frontexovi timovi za vraćanje, imat će pristup VIS-u.

Prijevoznici

43. Na temelju stajališta Vijeća u prvom čitanju prijevoznici će imati (ograničen) pristup podacima iz VIS-a (odgovor „OK/NOT OK”) putem portala za prijevoznike, kao što je već slučaj s ETIAS-om i EES-om.

Slanje podataka iz VIS-a trećim zemljama ili međunarodnim organizacijama

44. Na temelju stajališta Vijeća u prvom čitanju podaci iz VIS-a ne mogu se prenositi ili stavljati na raspolaganje trećim zemljama ili međunarodnim organizacijama, ali su moguća odstupanja pod vrlo strogim uvjetima u svrhu vraćanja, preseljenja ili izvršavanja zakonodavstva.

Temeljna prava

45. Stajalištem Vijeća u prvom čitanju proširuje se članak o općim načelima kako bi se ojačala zaštita temeljnih prava pri obradi osobnih podataka u okviru VIS-a, posebno u pogledu zabrane diskriminacije podnositelja zahtjeva. Njime se ujedno uvodi načelo najboljih interesa djeteta kao temeljno načelo u pogledu svih postupaka predviđenih tom uredbom.
46. Stajalištem Vijeća u prvom čitanju odredbe o zaštiti podataka u VIS-u usklađuju se sa standardima utvrđenima u Općoj uredbi o zaštiti podataka²¹. Ono uključuje pristup „integrirane zaštite podataka”. Unapređenjima se osiguravaju potrebne zaštitne mjere i mehanizmi za učinkovitu zaštitu privatnosti i temeljnih prava putnika, posebno kad je riječ o njihovu privatnom životu i osobnim podacima.

Unapređenje drugih tehničkih sastavnica VIS-a

47. Stajalištem Vijeća u prvom čitanju VISMai se integrira u VIS i poboljšava se njegova funkcionalnost. Ujedno se agenciji eu-LISA dodjeljuje zadaća pohranjivanja podataka iz VIS-a u središnji repozitorij za izvješćivanje i statistiku uspostavljen na temelju Uredbe o interoperabilnosti, centralizira se postupak savjetovanja i u VIS uključuje popis priznatih putnih isprava.
48. Stajalištem Vijeća u prvom čitanju jačaju se pravila o kvaliteti podataka te se agencija eu-LISA ovlašćuje za razvoj i održavanje mehanizama i postupaka za kontrolu kvalitete podataka.
49. Funkcioniranje VIS-a poboljšano je kako bi se doprinijelo osiguravanju neprekinute dostupnosti.

²¹ Uredba (EU) 2016/679 Europskog parlamenta i Vijeća od 27. travnja 2016. o zaštiti pojedinaca u vezi s obradom osobnih podataka i o slobodnom kretanju takvih podataka te o stavljanju izvan snage Direktive 95/46/EZ (Opća uredba o zaštiti podataka), SL L 119, 4.5.2016., str. 1–88.

Struktura VIS-a

50. Komisija je predložila izmjenu Odluke Vijeća 2004/512/EZ o uspostavi VIS-a, ali stajalište Vijeća u prvom čitanju odražava pristup koji je zagovarao Europski parlament, odnosno stavljanje izvan snage te odluke i uključivanje njezina sadržaja i određenih elemenata provedbenih odluka Komisije u Uredbu o VIS-u.
51. Na temelju stajališta Vijeća u prvom čitanju struktura VIS-a temelji se na centraliziranom sustavu. Centralizirana usluga udvostručena je i nalazi se na dvjema različitim lokacijama: glavnoj lokaciji i lokaciji na kojoj je smješten rezervni središnji sustav VIS-a.
52. Stajalištem Vijeća u prvom čitanju unapređuje se struktura VIS-a kako bi se u obzir uzelo novo interoperabilno okruženje. Sastavljena je od sljedećeg: središnjeg sustava VIS-a, nacionalnih jedinstvenih sučelja, mrežne usluge, portala za prijevoznike i komunikacijske infrastrukture VIS-a. Te sastavnice dijele i ponovno upotrebljavaju, u mjeri u kojoj je to tehnički moguće, komponente hardvera i softvera središnjeg sustava EES-a, nacionalna jedinstvena sučelja EES-a, ETIAS-ov portal za prijevoznike, mrežnu uslugu EES-a i komunikacijsku infrastrukturu EES-a. Komunikacijskom infrastrukturom pruža se potpora i doprinosi osiguravanju neprekinute dostupnosti VIS-a. Agencija eu-LISA odgovorna je za tehničko i operativno upravljanje VIS-om i njegovim sastavnicama.

Mehanizmi praćenja, evaluacije i izvješćivanja

53. Stajalištem Vijeća u prvom čitanju uvodi se cjelovit sustav praćenja i izvješćivanja:
 - a) svake dvije godine eu-LISA podnosi izvješće o *tehničkom funkcioniranju VIS-a*, uključujući njegovu sigurnost i evaluaciju upotrebe prikaza lica za identifikaciju osoba;
 - b) države članice i Europol pripremat će godišnja izvješća o *učinkovitosti pristupa podacima iz VIS-a u svrhu izvršavanja zakonodavstva*;

- (c) tri godine nakon početka rada revidiranog VIS-a i svake četiri godine nakon toga Komisija će izraditi *sveobuhvatnu evaluaciju VIS-a* koja će, među ostalim, uključivati:
- razmatranje postignutih rezultata s obzirom na ciljeve i nastale troškove,
 - procjenu daljnje valjanosti temeljnih načela i njihova učinka na temeljna prava, sigurnosti VIS-a, primjene odredaba o slanju podataka iz VIS-a trećim zemljama i međunarodnim organizacijama,
 - detaljnu analizu podataka iz godišnjih izvješća o djelotvornosti pristupa podacima iz VIS-a u svrhu izvršavanja zakonodavstva i
 - procjenu toga je li postavljanje upita ECRIS-TCN-u od strane VIS-a doprinijelo ostvarenju cilja procjene bi li podnositelj zahtjeva za vizu, vizu za dugotrajni boravak ili boravišnu dozvolu mogao predstavljati prijetnju javnom poretku ili javnoj sigurnosti.

54. Stajalištem Vijeća u prvom čitanju predviđa se i postupak izvješćivanja o *trenutačnom stanju priprema za provedbu reforme VIS-a*: godinu dana nakon datuma stupanja na snagu te uredbe o izmjeni i svake godine nakon toga do početka rada, Komisija će podnijeti izvješće Europskom parlamentu i Vijeću o trenutačnom stanju priprema s detaljnim informacijama o nastalim troškovima i informacijama o svim rizicima koji bi mogli utjecati na ukupne troškove VIS-a koji se pokrivaju iz općeg proračuna Unije. U slučaju kašnjenja potpune provedbe te uredbe, Komisija u najkraćem mogućem roku obavješćuje Europski parlament i Vijeće o razlozima kašnjenja i njihovom učinku na rokove i troškove.

Izmjene drugih pravnih akata

55. Stajalištem Vijeća u prvom čitanju izmjenjuje se nekoliko pravnih akata kako bi ih se prilagodilo reformi VIS-a: Zakonik o vizama²², Zakonik o schengenskim granicama²³, akt o sustavu ulaska/izlaska²⁴, o ETIAS-u²⁵, o upotrebi SIS-a u području vraćanja²⁶, o SIS-u u području granične kontrole²⁷, o interoperabilnosti u području granica i viza²⁸ te Uredba o europskoj graničnoj i obalnoj straži²⁹.

²² Uredba (EZ) br. 810/2009 Europskog parlamenta i Vijeća od 13. srpnja 2009. o uspostavi Zakonika Zajednice o vizama (Zakonik o vizama), SL L 243, 15.9.2009., str. 1–58.

²³ Uredba (EU) 2016/399 Europskog parlamenta i Vijeća od 9. ožujka 2016. o Zakoniku Unije o pravilima kojima se uređuje kretanje osoba preko granica (Zakonik o schengenskim granicama), SL L 77, 23.3.2016., str. 1–52.

²⁴ Uredba (EU) 2017/2226 Europskog parlamenta i Vijeća od 30. studenoga 2017. o uspostavi sustava ulaska/izlaska (EES) za registraciju podataka o ulasku i izlasku te podataka o odbijanju ulaska za državljane trećih zemalja koji prelaze vanjske granice država članica i određivanju uvjeta za pristup EES-u za potrebe izvršavanja zakonodavstva te o izmjeni Konvencije o provedbi Schengenskog sporazuma i uredbi (EZ) br. 767/2008 i (EU) br. 1077/2011, SL L 327, 9.12.2017., str. 20–82.

²⁵ Uredba (EU) 2018/1240 Europskog parlamenta i Vijeća od 12. rujna 2018. o uspostavi europskog sustava za informacije o putovanjima i odobravanje putovanja (ETIAS) i izmjeni uredaba (EU) br. 1077/2011, (EU) br. 515/2014, (EU) 2016/399, (EU) 2016/1624 i (EU) 2017/2226, SL L 236, 19.9.2018., str. 1–71.

²⁶ Uredba (EU) 2018/1860 Europskog parlamenta i Vijeća od 28. studenoga 2018. o upotrebi Schengenskog informacijskog sustava za vraćanje državljana trećih zemalja s nezakonitim boravkom, SL L 312, 7.12.2018., str. 1–13.

²⁷ Uredba (EU) 2018/1861 Europskog parlamenta i Vijeća od 28. studenoga 2018. o uspostavi, radu i upotrebi Schengenskog informacijskog sustava (SIS) u području granične kontrole i o izmjeni Konvencije o provedbi Schengenskog sporazuma te o izmjeni i stavljanju izvan snage Uredbe (EZ) br. 1987/2006, SL L 312, 7.12.2018., str. 14–55.

²⁸ Uredba (EU) 2019/817 Europskog parlamenta i Vijeća od 20. svibnja 2019. o uspostavi okvira za interoperabilnost informacijskih sustava EU-a u području granica i viza i izmjeni uredaba (EZ) br. 767/2008, (EU) 2016/399, (EU) 2017/2226, (EU) 2018/1240, (EU) 2018/1726 i (EU) 2018/1861 Europskog parlamenta i Vijeća te odluka Vijeća 2004/512/EZ i 2008/633/PUP, SL L 135, 22.5.2019., str. 27–84.

²⁹ Uredba (EU) 2019/1896 Europskog parlamenta i Vijeća od 13. studenoga 2019. o europskoj graničnoj i obalnoj straži i stavljanju izvan snage uredaba (EU) br. 1052/2013 i (EU) 2016/1624, SL L 295, 14.11.2019., str. 1–131.

Rok za provedbu

56. Stajalište Vijeća u prvom čitanju odražava jedan od ključnih elemenata stajališta Europskog parlamenta u prvom čitanju, odnosno rok za provedbu revidiranog VIS-a. U amandmanu Europskog parlamenta naveden je početak rada VIS-a dvije godine nakon stupanja na snagu, a u stajalištu Vijeća u prvom čitanju navodi se da će Komisija najkasnije 31. prosinca 2023. donijeti odluku kojom se utvrđuje datum početka rada VIS-a. Taj je rok u skladu s konačnim političkim vremenskim okvirom (kraj 2023.) za provedbu sustavâ za upravljanje granicama i arhitekture interoperabilnosti, čiji je VIS sastavni dio.

IV. ZAKLJUČAK

57. Stajalište Vijeća u prvom čitanju u potpunosti odražava kompromis postignut tijekom pregovora između Europskog parlamenta i Vijeća uz pomoć Komisije. Vijeće smatra da njegovo stajalište u prvom čitanju predstavlja uravnotežen paket i da će se, nakon njezina donošenja, Uredbom o izmjeni uredaba (EZ) br. 767/2008, (EZ) br. 810/2009, (EU) 2016/399, (EU) 2017/2226, (EU) 2018/1240, (EU) 2018/1860, (EU) 2018/1861, (EU) 2019/817 i (EU) 2019/1896 Europskog parlamenta i Vijeća te o stavljanju izvan snage odluka Vijeća 2004/512/EZ i 2008/633/PUP u svrhu reforme viznog informacijskog sustava poboljšati upravljanje granicama i unaprijediti unutarnja sigurnost schengenskog područja.
58. Taj kompromis potvrđen je pismom predsjednika Odbora LIBE upućenim predsjedniku Odbora stalnih predstavnika 1. veljače 2021. U tom pismu predsjednik Odbora LIBE navodi da će članovima svojeg odbora, a zatim i plenarnom sazivu Parlamenta, preporučiti da, bez izmjena u drugom čitanju Parlamenta, prihvate stajalište Vijeća u prvom čitanju, podložno provjeri pravika lingvista obiju institucija.
-